

Priska Agustoni

PREMA RĐI

*tebi, narode Krenak, koji si video vatru
kako se diže sa reke
plamenove od kojih se crvenela zora*

*ova ponizna pesma
gde se mešaju gatovi
i ne razabire se više
granica između rđe i gvožđa*

IZOKRENUTI ORIJENT

Vatu je njeno ime, sveta reka plemena.

Na njenom dnu nalaze se tragovi,
džinovske šape preistorijskih bića

arhetipi vegetalnog sveta
i geološki zvuci,
vodena leksika jezika borun
biljaka izgubljenih u svom snu,
milenijima udaljenih od nas:

rukopis zatvoren u fioci,
civilizacija plutajućeg korenja.

*

Vatu je reka čvornovatih prstiju,
pod vodom oblikuju sivkasto
granje, kao mnoštvo kudrave kose
od papir-mašea ili želatina,
prepleti i strukture,
stalni preobražaji formi
i lišća.

Reči su prave krljušti
majušne iskrice
na klizavoj kičmi jezika
ne znakovi koji podražavaju

treptaje škrga,
jato barbada što migriraju
kao malene barke,
idući u suprotnom smeru
prema ušću
(nesvesni katrana
koji zgara vreme kao što drvo
postaje žar).

Potom, u kjaroskuru
nazire se, diže se
figura čoveka, samog
na ogromnom skeletu životinje:

to je džinovski plug
koji vuče istoriju svog naroda,
hiljade reči nepoznatog jezika
što uzorava reku kao da je
komad zemlje podeljen
nadvoje, osporen.

Iza sebe, u ostavljenim brazdama
slave se kosti plesovima i pesmama:
biće novih grana
i dečijih zuba

i priča što napajaju noć,
na ovim gatovima
živog i izokrenutog orijenta

tetoviranog na kori rastinja
što vekovima istrajava

VLAŽNO SREDIŠTE ČOVEKA

selo se urušilo u sebe
bilo je veče.

Kišili su lava i pepeo.
Ispod zemlje, druga je zemlja rasla
kao nokat što se polako lista,

milenijska paprat
upletena u preplete treseta,

ali niko još to nije znao
niko ih nije video
kuće koje su promenile obalu
i boju, od smeđeg do crvenog do braon
do žute do gliba

do crnog,
prešle su tok vode,
popele se na jazove sa žabama,
plutajuće dereglije bez vesla.

Žitelji okruga Marijana
žene, braća i sestre, psi,
sami muškarci

svi su majke koje čekaju,
pružaju ruke jedni drugima i čekaju
da se deca vrate

u ustima mešaju noć i pesak
i paze da reč bude žižak
što i dalje donosi mir

*

u tmicu sela
ulazi grč romora,
gluvi i teški prasak
što steže san.

Dok ostali spavaju,
dete, somnambulno,
traži izgubljenju cuclu
između čaršava i jastuka,

otvorenih očiju i golih nogu
kreće ka izlazu
i ne videvši je
prima noć posred lica,
žestok udar,

gluvu pesnicu univerzuma

*

eksplođira u skrivenoj tački
prva pukotina,
potom raste tanana paučina
što razapinje tle

rasute napukline
ocrtavaju pritoke,
kartografija katastrofe
ta mreža reka
plavih vena na bilima
što se granaju
na otvorenom dlanu
sve dok ne iščeznu
u dugim prstima crnog sečiva
udno doline
gde se rukavci blata
strovaljuju izvan vremena

*

i polako jazovi
popuštaju u nama,
i s njima
celo selo propada
lagano u vodu
i nestaje

ljudi su još na trgu
tezge izložene
deca s loptama u rukama

ali psi, očajni,
gledaju nas pravo u oči,
sa svojom ljudskom istinom

*

otpaci su od drveta i gvožđa
ispod gliba, teku polako
šire se kao mahovina po kamenju
kao meki jastuci

za tela udno doline

potom se i oči zatvaraju
jasne kao kad svici obasjavaju
noć, lagane kao kad se lagano gase
sutradan zvezde

*

u krug položiti zrna pirinča
pasulja
male oblutke
u krug stisnuti se oko vatre
da bi se reklo zemlji, naša si,
rođene smo ovde
gde će nići korenje kostima
kao klice krompirima

potom, s glasom već tamnim,
pevušiti pesmu koja zaziva
vlažno središte čoveka

HIPOTEZA O CIVILIZACIJI

beše još i samo glib,
gust i lepljiv glib što ulazi u rukavce
pod nokte
svuda
dovlačeći drugu i istovetnu trosku
u niše misli

praveći od naših snova
puževe golaće u pustinji

*

„ribe imaju jednostavno srce
sastavljeno samo od dve šupljine
koje se zovu pretkomora i komora.”
Objašnjenje je primereno
ali nigde se ne kaže
šta se događa savršenoj ribi
kada je obuzme iznenadni strah
ili još gore, neposredna pretnja
smrti: da li kod nje postoji zalistak
koji pokreće instinkt za preživljavanje
ili kakvo životinjsko predskazanje

i da li ponekad zapne i poluga

*

ova kontura gotovo
senka
izvrnuta u kaljugu

sunder
ili fosil
koji je ispljunula zemlja

riba selica

balsamovana u tresetu
što pliva
uz vekove

skače od naplava do naplava
sve dok se ne nasuče
u toksičnoj lavi

kao školjka
koja čuva u svom plaštu
poslednje reči mrtvih

*

srušena kuća
mogla bi biti
i kuća tek dignuta
iz ploti zemlje
još prljava od premaza
i krvi

geneza iz gliba

mumija pokopane
kuće
mogla bi i biti
preistorijski skelet budućnosti

san o gradu u izgradnji,
hipoteza o civilizaciji,

ali ovo je
samo napola kuća,

osakaćeno telo
što oseća bol
u nozi koja nedostaje

*

u steni naći ćete otiske,
suve kapi koje će govoriti o nama,

o opustošenosti bez korena
u jeziku ili u vodonosnom sloju

ali u drveću, živa je duša
sveta, knjiga koja nam priča

o genezi jedne civilizacije
tek rođene iz metana

na jazu naše reke
mrtve i sive poput baruštine

ima glinenih čupova pretvorenih
u rezerve ulja, sirćeta i mokraće,

tamo gde je nebo od belanca
i ljubavi, ljubav se steže

kao žumance u telima
prljavim od tamnog žutila,

prizivajući retki grč
vrste

*

Vatu je njeno ime, sveta reka plemena

*

među krhotinama istorije,
ravnodušne caruju boje:
žuto ametist i amarant
oker hrom cinober
zadah sumpora glib
zvezde od pepela i šafrana
upale u pejzaž

i nad svime, da ih posve zastre,
pokrov kao od gorkog meda